

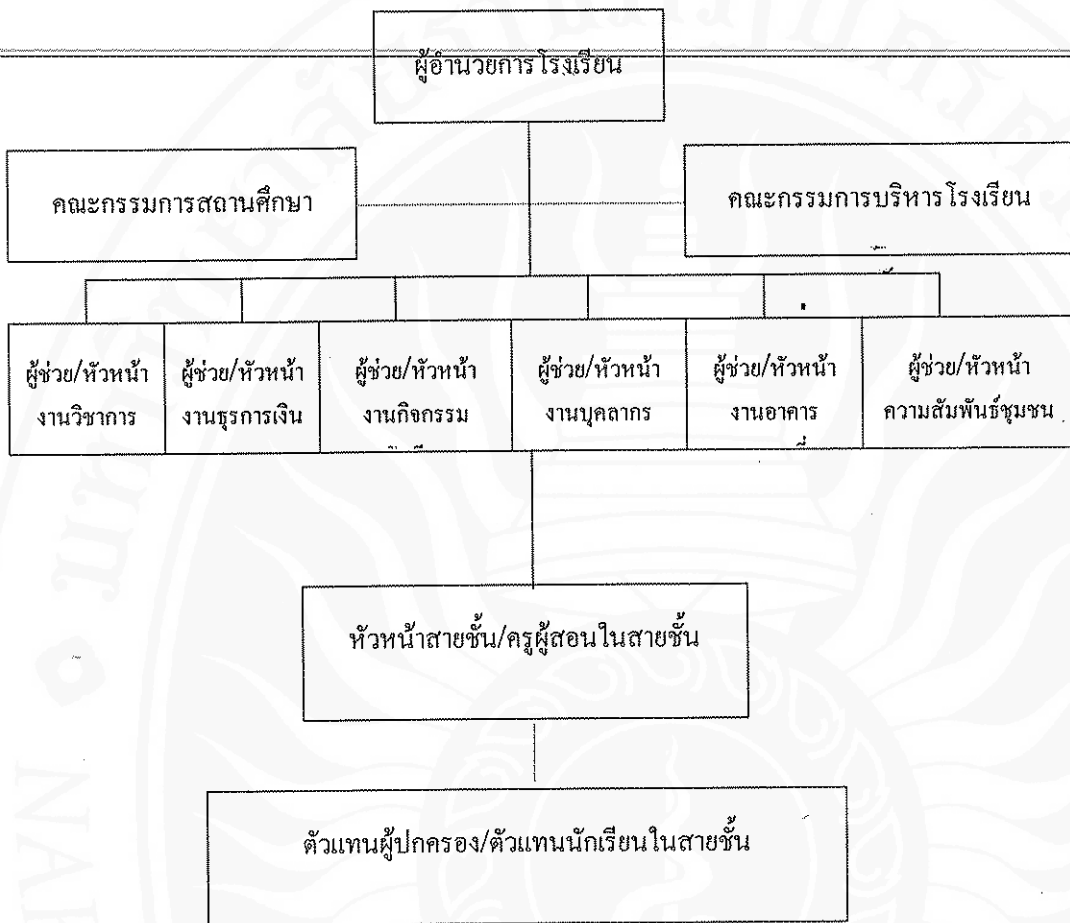
บทที่ 4

บริบทและการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น

บริบทของโรงเรียนที่เป็นแหล่งข้อมูล

บริบทโรงเรียนวัดท่ายาง

โรงเรียนวัดท่ายางเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุ่งใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2544 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนาร่องการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุ่งใหญ่ และเปิดรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นปีแรก ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 833 คน ครู 32 คน อัตราครูต่อนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์อยู่ 4 อัตรา มีลูกจ้างประจำ จำนวน 1 อัตรา ลูกจ้างชั่วคราว 1 คน โรงเรียนมีการจัดแบ่งงานบริหารงานโรงเรียนออกเป็น 6 งาน เช่นเดียวกับโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป คือ งานวิชาการ งานธุรการการเงินและพัสดุ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ โดยโรงเรียนยึดหลักการบริหารแบบทีมงาน หลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ด้านการจัดสายบังคับบัญชานั้นผู้อำนวยการโรงเรียนจะดูแลบริหารงานทั่วไปทั้ง 6 งาน และกระจายงานให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้างานต่าง ๆ รับผิดชอบงานแต่ละด้านตามความเหมาะสม หัวหน้างานแต่ละงานมีการกระจายภาระงานไปยังสายชั้นและครูผู้สอนในสายชั้นที่สำคัญ ได้มีตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนในแต่ละสายชั้น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะการบริหารงานโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพประกอบที่ 6

ภาพที่ 6 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดท่ายาง

นอกจากนั้น โรงเรียนยังกำหนดให้มีผู้ช่วยหัวหน้าสายชั้นทำหน้าที่ช่วยบริหารงานในสายชั้นและทำหน้าที่แทนหัวหน้าสายชั้นกรณีที่หัวหน้าสายชั้นไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าสายชั้นและผู้ช่วยหัวหน้าสายชั้น ได้มาจากการเลือกตั้งตามระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งที่คณะกรรมการโรงเรียน จากการจัดการบริหารงานดังกล่าว ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีผลงานดีเด่น ในระดับต่าง ๆ เช่น โรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอทุ่งใหญ่ โรงเรียนในโครงการประชาธิปไตยดีเด่น โรงเรียนจัดกิจกรรมสุขภาพอนามัยดีเด่น ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรครูเสนอชิ้นงานในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับครูแกนนำของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุ่งใหญ่ จำนวน 6 ท่าน นอกจากนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นผู้บริหารดีเด่นในระดับอำเภอและโรงเรียนได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบในการศึกษาดูงานของผู้บริหารระดับสูงในการเลื่อนลำดับตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ จะเห็นได้จากการชนะเลิศการแข่งขันทักษะทางวิชาการระดับอำเภอในหลายรายการติดต่อกันหลายปี นอกจากนี้โรงเรียนยังได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับจังหวัดตลอดมาและในปี การศึกษา 2543 นักเรียน ได้รับเกียรติบัตรชนะเลิศรายการจัดกระเช้าดอกไม้และงานฝีมือ การปักผ้าไหม ในงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน ณ โรบินสันโอเชียน จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนได้พัฒนาตนเองในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิรูปการเรียนรู้ การนำเสนอผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาดังกล่าว คือ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนได้พัฒนาอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง มีมาตรฐานในการดำเนินการ ซึ่งจะได้เสนอต่อไป

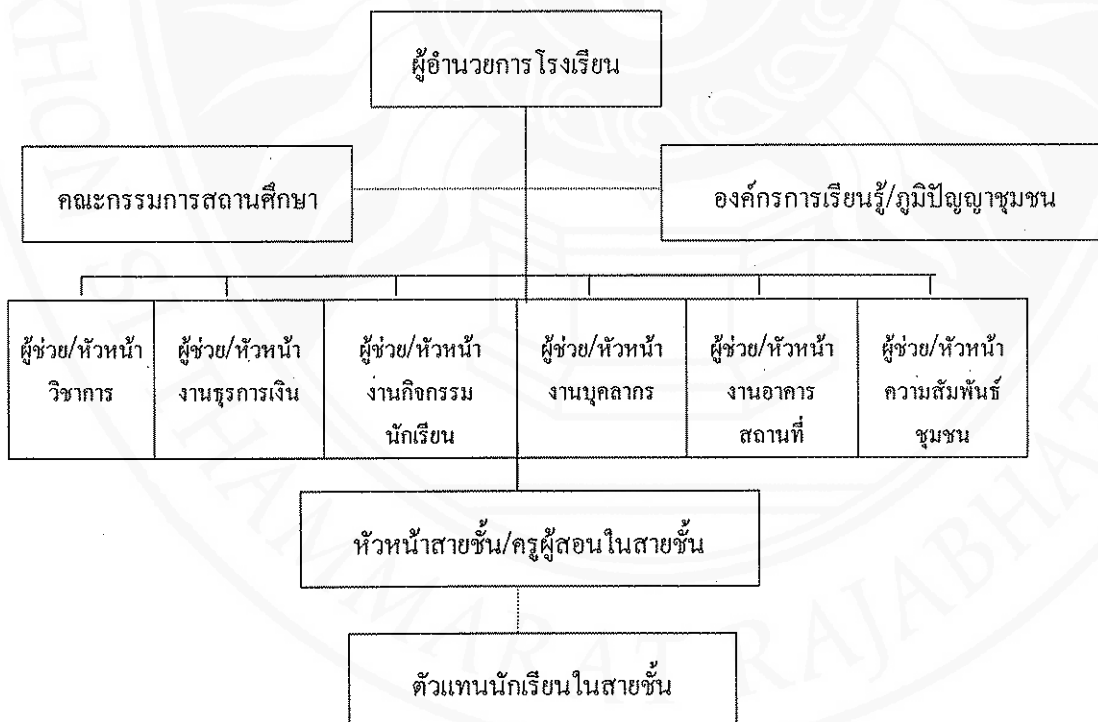
บริบทโรงเรียนวัดทางพูน

โรงเรียนวัดทางพูน ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ต.ทางพูน อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ทั้งหมด 9 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินเป็นธรณีสงฆ์สภาพพื้นที่เป็นป่าพรุ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2481 ปัจจุบันจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 622 คน นับรวมทั้งนักเรียน โรงเรียนบ้านทุ่งทับควาย ซึ่งเป็น โรงเรียนสาขาและโดยเหตุที่โรงเรียนตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชนเป็น โอกาสที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 7 ประการ คือ

1. ด้านการประสานร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ด้านการปลูกฝังคุณภาพจริยธรรมแก่นักเรียน
3. ด้านการบริการสาธารณสุข
4. ด้านขวัญกำลังใจของบุคลากร
5. ด้านเส้นทางคมนาคมของนักเรียน
6. ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์
7. ด้านการเรียนรู้ในชุมชน มีภูมิปัญญาไทยภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ
 - 7.1 อุตสาหกรรมต่อเรือขนาดเล็ก
 - 7.2 ทำมาลัยดอกมะลิขายริมทาง
 - 7.3 แกะสลักรูปสัตว์เครื่องว้าว
 - 7.4 แกะสลักรูปหนังตะลุง
 - 7.5 แปรรูปข้าวซ้อมมือ

นอกจากนั้น โรงเรียนยังเป็นที่ตั้งสำนักงานกลุ่มโรงเรียนทางพูน รวมทั้งเป็นโรงเรียนใน โครงการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนต้นแบบการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง โรงเรียนนำร่องการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาสภาพแวดล้อม โรงเรียนต้นแบบด้านสุขภาพอนามัย โรงเรียนโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนโครงการสี่ขาวและโรงเรียนต้นแบบการจัดกิจกรรมโครงการพระราชดำริ เกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจแบบพอเพียง นอกจากนี้โรงเรียนยังเป็นศูนย์สหวิทยาการศึกษาดำเนินโครงการศูนย์ปฏิรูปการศึกษา มีนักเรียนในความรับผิดชอบ 23 ห้องเรียน ครูจำนวน 28 คน ซึ่งยังถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์อยู่ 1 อัตรา ส่วนโรงเรียนสาขาบ้านทุ่งทับควาย มีนักเรียน 81 คน มีครูอยู่ 3 อัตรา ไม่ครบชั้น ซึ่งทางโรงเรียนได้แก้ปัญหา โดยจัดการเรียนการสอน 2 ชั้นต่อครู 1 คน ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนบทเรียนสำเร็จรูปและรวมทั้งสื่ออื่น ๆ ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดี นอกจากครูแล้วโรงเรียนมีนักการภารโรง 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว 1 คน

ผู้บริหารร่วมกับบุคลากร ชุมชน ผู้ปกครอง ใช้หลักการร่วมคิดร่วมทำและการทำงานเป็นทีมในการจัดและพัฒนาการศึกษา มีการแบ่งบริหารงานในโรงเรียนออกเป็น 6 งาน และกระจายงานให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารและปฏิบัติงานคล้ายกับโรงเรียนวัดท่ายาง ดังภาพประกอบการจัดโครงสร้าง ภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดทางพูน

จากการจัดโครงสร้างการบริหารงานให้สอดคล้องกับปริมาณงานในความรับผิดชอบดังกล่าวทำให้โรงเรียนวัดทางพูน พัฒนานตนเองเป็นโรงเรียนที่มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจนได้มาตรฐานตามที่กำหนดดังนี้

1. มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา โดยใช้หลักของ SWOT หลักความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาองค์กรชุมชน ในการจัดทำแผนและนำแผนไปใช้
2. มีการบริหารแผนงาน โครงการ กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ/งานแต่ละงาน แต่ละฝ่ายและมีการรายงานผลที่ประชุมรายเดือน ตามบทบาทแต่ละคน ส่งผลให้โครงการ ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
3. มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเป็นหัวใจสำคัญทำให้บุคลากรได้รับการพัฒนาช่วยเหลือให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จมีคุณภาพและมีความสุขกับการทำงาน
4. มีการจัดโครงการหนึ่งห้องเรียน หนึ่งนวัตกรรม โดยการสำรวจนวัตกรรมของบุคลากรแล้วนำไปรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ มีการเผยแพร่ต่อที่ประชุมครูทุกเดือนจนสามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ เจตคติ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
5. มีการจัดภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมโดยใช้หลัก 5ส. จนโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น ห้องเรียนมีบรรยากาศดีเอื้อต่อการเรียนการสอน
7. มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนางาน เพื่อขจัดความซับซ้อนในการเรียนการสอน จำนวน 7 ศูนย์ ดังนี้

- 6.1 ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้
- 6.2 ศูนย์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 6.3 ศูนย์พัฒนาสุขภาพอนามัย
- 6.4 ศูนย์ส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย
- 6.5 ศูนย์บริการกิจกรรมห้องสมุด
- 6.6 ศูนย์เยาวชนเกษตรโรงเรียน
- 6.7 ศูนย์ข้อมูล - สานสนเทศ

การดำเนินแต่ละศูนย์ ทำให้ทีมงานมีคุณภาพโดยใช้หลักการนิเทศกำกับ ทำให้คณะครูมีความตระหนักในการมีส่วนร่วมการบริหาร ผลงานมีความดีเด่นทั้งในส่วนของนักเรียน บุคลากร ครูและผู้บริหาร เป็นประจักษ์หลายรายการ เช่น

1. นักเรียนมีโครงการหลากหลาย ชนะเลิศการแข่งขันทักษะทางวิชาการและผ่านเกณฑ์ประเมินตามมาตรฐาน

2. ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. มีการส่งเสริมแสดงและสาธิตเอกลักษณ์ไทย

4. ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์

5. มีการฝึกทักษะด้านอาชีพ เกษตรตาม โครงการทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง

6. มีข้อมูลสารสนเทศเป็นระบบมีหมวดหมู่

7. มีการอบรมพัฒนาครูด้านปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่งครูเข้าอบรมหน่วยงานอื่น 14 ครั้ง ทำให้บุคลากรรวมพลังพร้อมที่ขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาร้อยละ 90 ของบุคลากร

8. จัดทำหลักสูตรนานาชาติ ด้านการควบคุมโรคปริสิต (หนองพยาธิ) กับ ACIPAC ในสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ

9. มีโครงการผลของคดีในระดับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและเป็น วิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชจนทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ เป็นตัวอย่างที่ดีของโรงเรียนในสังกัด

10. นำร่องอาหารเสริม (นม) ระดับจังหวัดบริหารงบประมาณเกิดประโยชน์ตรงตาม วัตถุประสงค์ถูกต้องตามระเบียบ ทันเวลาที่กำหนด

11. ผู้บริหารเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับ สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเข้าร่วมการประชุมวางแผน

12. คณะทำงานด้านการปฏิรูปการศึกษา โดยเผยแพร่ผลงานแบบผลงานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

13. ผู้บริหารมีผลงานงานด้านการบริหารจัดการในระดับประถมศึกษา จนได้รับการ คัดเลือกเป็นครูเกียรติยศ สาขาการบริหารจัดการของ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ลำดับที่ 3 ของระดับประเทศในปีการศึกษา 2544

14. ได้รับเครื่องหมายครูสุคดี ประจำปี 2543

15. สถาบันพัฒนาการบริหารแห่งประเทศไทย มอบโล่ประกาศเกียรติยศแก่ผู้บริหาร โรงเรียน ประจำปี 2543

คุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนวัดทางพูน ประสบความสำเร็จได้มาตรฐานเป็น รูปธรรมมีภาพลักษณ์ที่ดี ปัจจัยสำคัญที่เป็นหัวใจอีกประการหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ ภายในโรงเรียน คือ การนิเทศภายใน โรงเรียนที่ปฏิบัติอย่างเป็นระบบต่อเนื่องควบคู่ไปกับกระบวนการบริหารในทุกงานทุกเรื่อง กล่าวเป็นสาระดังนี้

1. การจัดการกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน

โรงเรียนได้กำหนดให้โครงการนิเทศภายในเป็นภารกิจสำคัญ กำหนดไว้ในแผนงานโครงการของโรงเรียน แต่การดำเนินงานนิเทศภายในดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพเป็นระบบและต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับภารกิจงานอื่น ๆ ได้แก่ นโยบายผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้องทั้งในฐานะผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดท่ายาง และโรงเรียนวัดทางพูน โดยศึกษาเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการจัดการกิจกรรมนิเทศภายใน กระบวนการนิเทศภายใน การติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานนิเทศภายใน

การนิเทศภายในมีการจัดระบบระเบียบเช่นเดียวกับการจัดการกิจกรรมในการบริหาร เพื่อกำหนดสายงานให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน โดยเริ่มตั้งแต่โรงเรียนกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดลักษณะการดำเนินงาน ระบุขอบเขตอำนาจหน้าที่ การแบ่งงาน และ การกำหนดงาน การจัดสายบังคับบัญชา การสร้างเอกภาพในการบังคับบัญชา การวางขอบเขตในการควบคุมงาน จัดให้ระบบการติดต่อสื่อสารและมีการประสานงานการนิเทศภายใน ซึ่งมีรายละเอียดแยกเป็นประเด็นดังนี้

1.1 การจัดการกิจกรรมบริหารงานนิเทศภายใน

องค์การบริหารงานนิเทศภายในถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานนิเทศภายในเพราะการจัดการกิจกรรมบริหารงานนิเทศภายในเป็นแนวทางหลักที่ส่งผลให้การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและการจัดการกิจกรรมบริหารงานนิเทศภายในนั้นมีตั้งแต่ระดับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตลอดจนถึงระดับโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำเอกสารฝึกอบรมด้วยตนเอง ชื่อ “การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ” เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนประถมศึกษาทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดได้รับนโยบายและมีมาตรฐาน การดำเนินงานพัฒนาระบบการนิเทศภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ไม่มีเลขหน้า) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในที่ชัดเจน ผู้รับผิดชอบมี

ความรู้ความเข้าใจขอบข่ายและความรับผิดชอบของตน

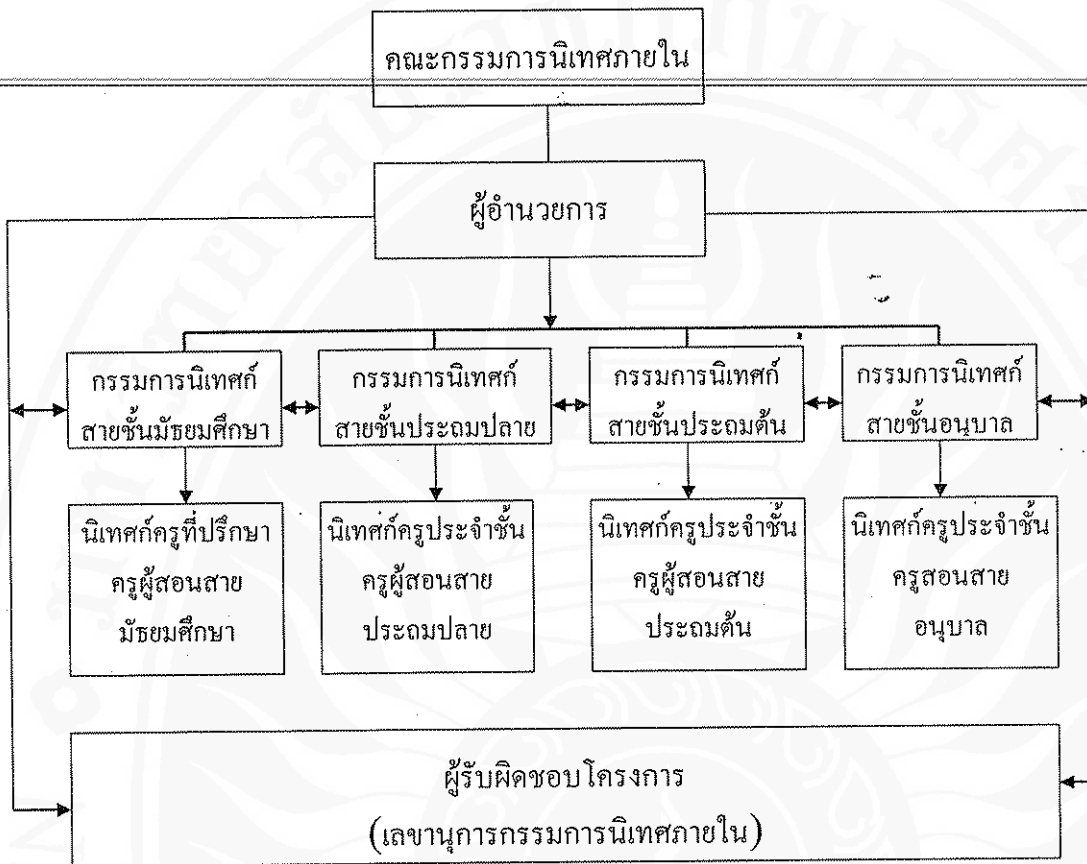
มาตรฐานที่ 2 มีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อวางแผนการนิเทศ

มาตรฐานที่ 3 มีแผนการนิเทศภายในโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนา
ของครูและระดับพัฒนาของครู

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนสามารถดำเนินงานตามแผนนิเทศที่วางไว้

มาตรฐานที่ 5 มีการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบและนำผลการประเมินมา
ปรับปรุงการนิเทศภายใน

ในส่วนของโรงเรียนวัดท่ายางและโรงเรียนวัดทางพูน จากที่ได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า โรงเรียนได้มีนโยบายการพัฒนางานนิเทศภายในได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการนิเทศภายในมีการกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจนและแบ่งหน้าที่ กันตามลำดับชั้น ด้านการจัดองค์กรการบริหารงานนิเทศภายในมีลักษณะแนวเดียวกันและชัดเจน โดยมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลเป็นลายลักษณ์อักษร บุคลากรในโรงเรียนมี ส่วนร่วมในการสรรหาและได้บุคคลที่มีความรู้ความเหมาะสมมีความรู้ความสามารถเข้าใจการนิเทศภายใน มีการกระจายงานให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจัดองค์กรการบริหารงานนิเทศภายในที่สอดคล้องกับการ จัดโครงสร้าง การบริหารงาน โรงเรียนและสอดคล้องกับปริมาณงานในความรับผิดชอบ โดยจัดโครงสร้าง การจัดองค์กรการบริหารงานนิเทศภายในคล้องกับมาตรฐานที่ 1 และมีลักษณะ โครงสร้าง การนิเทศ คล้ายคลึงกับแบบคณะกรรมการแบบที่ 4 ของกิติมา ปรีดีติลภเป็นองค์กรที่มีคณะกรรมการ กลุ่มหนึ่งทำหน้าที่แทนผู้บริหาร จะเป็นผู้วางนโยบายและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสายชั้น มีอำนาจ หน้าที่สั่งการโดยตรงไปยังแต่ละสายชั้นต่าง ๆ และแจ้งผลการดำเนินงานแก่เลขานุการ กรรมการและรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้อำนวยการและคณะกรรมการหน่วยต่าง ๆ เนื่องจาก โรงเรียน ทั้งสองจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สรุปได้ดังภาพประกอบที่ 8

ภาพที่ 8 แผนภูมิโครงสร้างการจัดองค์กรการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคลากรและหน่วยงานทุกระดับต่างก็ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานนิเทศภายในเกี่ยวกับการจัดองค์กรการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียน และกำหนดหน้าที่ชัดเจน เพราะถือว่าการจัดองค์กรการนิเทศภายในเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อพิจารณาคุณภาพการศึกษา จึงได้กำหนดไว้ชัดเจนในมาตรฐานระดับชาติตลอดจนถึงระดับ โรงเรียนก็ได้กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนและแผนปฏิบัติงานประจำปีอย่างชัดเจน

1.2 การกำหนดแต่งตั้งบุคคลผู้รับผิดชอบการนิเทศภายใน

การกำหนดแต่งตั้งบุคคลผู้รับผิดชอบการนิเทศภายใน มีความสำคัญต่อเนื่องจากการจัดองค์กรการบริหารนิเทศภายใน เพราะผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในจะต้องเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน อันประกอบด้วย ผู้นิเทศ ได้แก่ หัวหน้าสายชั้นหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ครูวิชาการ หรือผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูภายใน

โรงเรียนที่ได้รับประโยชน์จากการนิเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้สนับสนุนการนิเทศฯ ได้แก่ผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปจากโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน

สำหรับโรงเรียนวัดท่ายางและโรงเรียนวัดทางพูน จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนได้กำหนดแต่งตั้งบุคคลผู้รับผิดชอบการนิเทศภายใน มีดังนี้

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ มีหน้าที่สนับสนุนและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ให้ครูทุกคนมีความเข้าใจถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนให้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียนทุกคน ทุกหน่วยงานในโรงเรียน

2. คณะกรรมการนิเทศภายใน ได้กำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษรประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยผู้อำนวยการมอบหมายให้ครูสายชั้นต่าง ๆ คัดเลือกแต่งตั้งกรรมการนิเทศภายในในสายชั้นตนเอง เป็นคณะกรรมการนิเทศภายใน โดยมอบหมายให้ครูวิชาการ เป็นกรรมการและเลขานุการ ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบ โครงการนิเทศภายในของโรงเรียนและบุคคลที่ได้รับมอบหมาย มีคุณสมบัติเหมาะสม กล่าวคือ ผู้อำนวยการ ครูวิชาการ ได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายใน มีความรู้ความเข้าใจถึงระบบและกระบวนการนิเทศภายใน ในส่วนของครูที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการนิเทศฯ ต้องมีความรู้โดยการศึกษาเอกสารและได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากบุคลากร มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นบุคคลที่สามารถให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำด้านต่าง ๆ แก่เพื่อนร่วมงานในด้านวิชาการ ด้านกิจกรรมและงานตามภารกิจที่รับผิดชอบ คณะกรรมการนิเทศฯ ทำหน้าที่นิเทศ รับผิดชอบวางแผน วางนโยบายการดำเนินงานนิเทศภายในในสายชั้นตนเอง กำหนดขอบเขตการนิเทศตามความต้องการ จัดทำปฏิทินการนิเทศ แจ้งวัตถุประสงค์การนิเทศ แก่ผู้รับการนิเทศฯ และดำเนินการนิเทศตามปฏิทิน หัวหน้าสายชั้นเป็นกรรมการส่วนหนึ่ง มีหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำนิเทศบุคลากรในสายชั้นนั้น ๆ ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการสอนเป็นที่ปรึกษา การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ แก่บุคลากรในทุกโอกาส ซึ่งได้มาโดยการมีส่วนร่วมในการสรรหาผู้รับผิดชอบบุคคลเหล่านี้ มีส่วนสำคัญที่ทำให้การนิเทศภายในได้พัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและการทำงานในรูปคณะกรรมการเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีส่วนร่วมสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรอบคอบ บรรลุวัตถุประสงค์

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าการกำหนดแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งบุคลากรทุกคนใน

โรงเรียนต้องเกี่ยวข้อง ร่วมคิดร่วมทำ ใช้หลักการมีส่วนร่วม มีความจริงใจ ความเป็นพี่น้อง โดยอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมและข้อจำกัดในหลายด้านของโรงเรียน

1.3 การประสานงานนิเทศภายใน

การประสานงานการนิเทศภายในเป็นกระบวนการพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากการทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และรับการนิเทศให้สามารถปฏิบัติงานด้วยความสบายใจ ไม่มีความรู้สึกขัดแย้ง ต้องการให้มีการร่วมมือทำงานเป็นทีมมีการติดต่อสื่อสาร สร้างความร่วมมือความเข้าใจระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานและที่สำคัญการประสานงานเป็นเรื่องการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติ นอกจากนี้การประสานงานยังเป็นเรื่องของการจัดองค์กรการนิเทศตามที่กล่าวมาแล้ว

ในส่วนของโรงเรียนวัดท่ายางและโรงเรียนวัดทางพูน จากการศึกษาเอกสารของโรงเรียนและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่าโรงเรียนทั้งสองได้ใช้การประสานงานการนิเทศ ภายในจนทำให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ หลักในการประสานงานการนิเทศภายในของโรงเรียนทั้งสองแห่ง คือ

1. หลักการวางแผนการนิเทศร่วมกัน ได้ประชุมปรึกษา วิเคราะห์ปัญหา วางแผนหาทางแก้ไข โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในแยกเป็นสายชั้น มีผู้ช่วยวิชาการ หัวหน้าวิชาการ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ร่วมรับผิดชอบด้วย เพื่อความสะดวกในการดำเนินงานและสาระของการปฏิบัติงาน

2. มีการประชุมปรึกษาหารือ ในสายชั้นเมื่อดำเนินงานปรึกษาปัญหาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ประชุมสรุปผลการดำเนินงานภาคเรียนละ 1 ครั้ง และประชุมสรุปผลประเมินผลโครงการ เมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อนำผลความก้าวหน้ามาพัฒนาและนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไขในปีต่อไป

3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการนิเทศภายใน โรงเรียนหรือ โครงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาในส่วนของโรงเรียนวัดท่ายาง ดังนี้

- เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในทุกกลุ่มประสบการณ์มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น
- เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความชำนาญในวิชาที่เรียน มีความรู้ให้ใฝ่เรียน
- นักเรียนมีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ
- เพื่อให้ นักเรียนมีความสุขสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ มีชีวิตอย่างมีความสุข
- เพื่อให้ โรงเรียนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามหลักการประกันคุณภาพ

ในส่วนของโรงเรียนวัดทางพูน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ แยกได้ 2

ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านผลลัพธ์

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2. ด้านผลผลิต

3.2.1 ครูได้รับการติดตาม แนะนำ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติงานตามภารกิจ

3.2.2 ครูได้รับการติดตาม ตรวจสอบผลผลิตของนักเรียนคุณภาพ

3.2.3 การเรียนการสอนและระบบงานมีคุณภาพได้มาตรฐาน

4. ทุกคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยใช้หลักการทำงานแบบทีมงาน ในลักษณะสายชั้นเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แก้ไขปัญหาาร่วมกัน และมีการขอคำปรึกษาซึ่งกันและกัน

5. การให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน โดยจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีความเสมอภาค ใช้หลักคุณภาพควบคู่กับคุณธรรมตามโอกาส ให้คำยกย่องชมเชยตามโอกาส

6. แบ่งหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน การทำงานทุกอย่างทุกครั้ง แบ่งหน้าที่ตามความสามารถ เหมาะสม ตามความสมัครใจ ใช้หลักประชาธิปไตย และมีคำสั่งที่ชัดเจน

ทุกคนยอมรับซึ่งกันและกัน และมีการประสานงานที่ดีทั้งด้านบุคคลและกลุ่มตั้งแต่ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตลอดจนผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลักษณะหลักการประสานงานการนิเทศ เป็นกระบวนการที่โรงเรียนทั้งสองทำอย่างต่อเนื่องและเป็นการประสานพลังความสามารถของบุคคลตั้งแต่ระดับต่ำไปหาระดับสูง จากระดับสูงไปต่ำและการประสานงานในแนวนอน ควบคู่ไปกับหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดองค์กรการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งสองแห่งดังกล่าว ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างมาก และครอบคลุมถึงการจัดระบบระเบียบ 3 ประเด็นหลักที่มีความสัมพันธ์กัน คือ การจัดองค์กรการบริหารงานนิเทศภายใน การกำหนดแต่งตั้งบุคคลรับผิดชอบงานนิเทศภายใน และการประสานงานนิเทศภายใน ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ อีกด้วย และด้วยการจัดองค์กรที่ดี ส่งผลต่อการประสานงาน การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพราะการประสานงานเป็นส่วนหนึ่งของการจัดองค์กรการนิเทศ คือ มีการวางแผนร่วมกัน มีจุดมุ่งหมาย

ในการทำงานร่วมกัน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี มีการให้ขวัญกำลังใจ แบ่งงาน
ปฏิบัติที่ชัดเจนมีการยอมรับซึ่งกันและกัน

2. กระบวนการนิเทศภายใน

กระบวนการนิเทศภายใน ถือเป็นขั้นตอนสำคัญต่อเนื่องจากการจัดองค์กรการนิเทศ เพราะกระบวนการที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพการนิเทศภายในไปในทิศทางที่ถูกต้อง บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทำให้การดำเนินงานนิเทศภายในมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมีขั้นตอนการดำเนินงานในประเด็นที่สำคัญตามลำดับดังนี้

2.1 การประเมินปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน

การประเมินปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงภาพปัจจุบันของโรงเรียนในทุกด้าน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในช่วงเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ปลายปีการศึกษาแล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาพิจารณาถึงสภาพความสำเร็จและปัญหาของการนิเทศภายในโรงเรียน ถ้าข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดก็แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการนิเทศภายในประสบความสำเร็จ ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไข หากแต่จะต้องเพิ่มความคาดหวังให้พัฒนาต่อไป แต่ถ้าข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดดังกล่าว แสดงว่า การดำเนินการนิเทศภายใน มีปัญหาที่มีข้อบกพร่อง จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การประเมินปัญหาและความต้องการจึงเป็นกระบวนการแรกและสำคัญยิ่งสำหรับกระบวนการนิเทศภายใน

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติงานประจำปีของปี 2542 - 2544 รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน วัดท่ายางและโรงเรียนวัดทางพูน พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างมาก โดยได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน โครงการประจำปี มีการประเมินปัญหาและความต้องการโดยใช้หลักประเมินวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ของโรงเรียนโดยใช้เทคนิคการบริหาร ตามแนวนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการประเมินทิศทางการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครูและการพัฒนาระบบงานของโรงเรียนให้

บรรลุตตามวัตถุประสงค์ของโครงการนิเทศภายในโรงเรียน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี
ซึ่งมีสาระการประเมินปัญหาและความต้องการในการพัฒนาดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะประเมิน คือ ครู นักเรียน ในส่วนของคุณภาพงานตามภารกิจ
และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน
2. กำหนดสภาพความสำเร็จ ครูได้รับการติดตาม แนะนำ การจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนและการปฏิบัติงานภารกิจ ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ มีผลสัมฤทธิ์สูง
ขึ้นและระบบงานมีคุณภาพตามเกณฑ์
3. กำหนดแหล่งข้อมูล ศึกษาเอกสารข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน เอกสาร
การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนของปีที่ผ่านมา
4. กำหนดวิธีการ เครื่องมือ ระยะเวลา โดยการติดตาม ตรวจสอบ ใช้เครื่องมือ
แบบสำรวจการตรวจเอกสาร การรายงานผลการปฏิบัติงาน ซึ่งบางโรงเรียนปฏิบัติในช่วงเดือน
มิถุนายนของทุกปี
5. การสร้างเครื่องมือ ดำเนินการโดยคณะกรรมการการนิเทศก์ ประกอบด้วย
หัวหน้าวิชาการ หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์
6. ดำเนินการเก็บรวบรวม ดำเนินการในช่วงเดือนกันยายนและเดือนมีนาคม
7. วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำเป็นสารสนเทศในช่วงเดือนมีนาคม
8. พิจารณาเปรียบเทียบความสำเร็จ โดยใช้เกณฑ์การประเมินกำหนดเป็น
เครื่องมือตามรายละเอียดที่นำเสนอในการประเมินผลการนิเทศภายใน
9. บันทึกแนวทางที่ต้องปรับปรุงแก้ไข
10. จัดเตรียมลำดับความต้องการที่จะพัฒนา

ในส่วนของโรงเรียนวัดทางพูน นอกจากจะดำเนินการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังจัดทำ
คู่มือการดำเนินงานนิเทศภายในเป็นการเฉพาะขึ้นมีเนื้อหาสาระประกอบด้วย หลักการ เหตุผล
วัตถุประสงค์ เป้าหมายการดำเนินงาน ระยะเวลาและปฏิทินการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน
การประเมินผลการดำเนินงาน โดยให้บุคลากรทุกคนสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ
ความต้องการในการพัฒนาการนิเทศภายใน กำหนดจุดที่จะพัฒนายุทธศาสตร์การนิเทศ
ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว และในส่วนของความต้องการพัฒนาทักษะของครูเห็นได้ว่าครู
มีความกระตือรือร้น ในการที่จะพัฒนาตนเองโดยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ
ซึ่งดำเนินการอบรมถึงจำนวน 14 ครั้ง (โรงเรียนวัดทางพูน 2543 : 18) ในส่วนสภาพการจัดการ
เรียนการสอน ด้านความพึงพอใจจากการศึกษาข้อมูลการสรุปผลการนิเทศภายในปี 2543 พบว่า

การดำเนินงานนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลากรทุกคนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก (โรงเรียนวัดทางพูน 2543 : 22)

สรุปได้ว่าโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง มีการประเมินปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ส่งผลในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

2.2 การวางแผนการนิเทศภายใน

จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดท่ายางและโรงเรียนวัดทางพูนพบว่าโรงเรียนทั้งสองมีการวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายใน ในลักษณะใกล้เคียงเป็นแนวเดียวกัน ดังนี้

1. วิธีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนทั้งสองแห่งได้วางแผนการนิเทศภายใน โดยกำหนดโครงการนิเทศภายในในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีสาระสำคัญของโครงการ ประกอบด้วย หลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการ แผนกิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินงาน งบประมาณในการดำเนินการ ทรัพยากรที่ต้องการ ผู้รับผิดชอบโครงการ วิธีการวัดผลประเมินผล ผลที่คาดว่าจะได้รับ และจากการประเมินผลแผนงานโครงการนิเทศภายในโรงเรียนวัดทางพูน ตามเครื่องมือที่กำหนดอยู่ในอันดับคุณภาพดีและดีมาก (โรงเรียนวัดทางพูน 2543 : 63) ในส่วนของโรงเรียนวัดท่ายางอยู่ในระดับคุณภาพดี (โรงเรียนวัดท่ายาง 2543 : 63)

2. แผนการนิเทศภายในโรงเรียน โรงเรียนทั้งสองได้กำหนดแผนการนิเทศ โดยกำหนดขอบข่ายงานนิเทศประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาการเรียนการสอน มีรายละเอียดประกอบด้วยปฏิรูป การเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ การดำเนินงานห้องสมุด การเรียนรู้โดยแหล่งเรียนรู้การใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

2.2 การพัฒนาบุคลากร มีรายละเอียดประกอบด้วย การประชุมอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน งานเสนอผลงานทางวิชาการ การศึกษาต่อ การเขียนผลงานประจำปี

2.3 การพัฒนาระบบงานทั้ง 6 งาน มีรายละเอียดประกอบด้วย งานวิชาการ งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการการเงิน งานบุคลากร งานอาคาร สถานที่ งานความสัมพันธ์กับชุมชน นอกจากกำหนดขอบข่ายงานดังกล่าวและทางโรงเรียนได้กำหนดปฏิทิน กำหนดบุคคลที่จะดำเนินงาน กำหนดเครื่องมือในการนิเทศไว้ชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร มีการบันทึกย่อและรายงานผลการนิเทศ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าโรงเรียนทั้งสองได้วางแผนการนิเทศ โดยกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติงานทุกปี มีกระบวนการต่าง ๆ ครอบคลุมชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเก็บข้อมูลสำหรับการวางแผน โรงเรียนดำเนินการนิเทศที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาการของครูและระดับการพัฒนาครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการนิเทศตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว

2.3 การดำเนินงานนิเทศภายใน

จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนวัดท่ายาง และโรงเรียนวัดทางพูน พบว่า ทั้งสองโรงเรียนได้ดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเป็นไปตามขั้นตอน ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปการดำเนินงานนิเทศภายในมีลักษณะคล้ายคลึงกันและเป็นไปในแนวเดียวกัน โดยมีการจัดกิจกรรมและใช้เทคนิคการนิเทศคล้ายกันดังนี้ คือ

1. กิจกรรมการบรรยาย เป็นการบรรยายให้ความรู้ โดยผู้อำนวยการและครูที่ได้รับข่าวสารความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ในลักษณะการบรรยายในที่ประชุมครูและบรรยายโดยบันทึกเอกสารแจกแก่บุคลากร
2. การประชุมกลุ่ม จัดกิจกรรมประชุมกลุ่มเกี่ยวกับการนิเทศภายในลักษณะกลุ่มใหญ่ โดยครูทั้งหมดเดือนละ 1 ครั้ง และกลุ่มย่อยในสายชั้นต่าง ๆ หรือหัวหน้างานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือประชุมกลุ่มในลักษณะกลุ่มขณะทำงานตามโอกาสตามปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนด
3. การจัดนิทรรศการด้านการพัฒนาบุคลากร โรงเรียนทั้งสองได้พัฒนาบุคลากรในด้านความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และจะจัดนิทรรศการด้านพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการเสนอชิ้นงานนวัตกรรมการเรียนรู้ ผลงานทางวิชาการ ความก้าวหน้าทางตำแหน่ง ในระดับโรงเรียน ปีละ 1 ครั้ง และส่งผลงานบุคลากรร่วมจัดนิทรรศการระดับอำเภอและจังหวัดตามโอกาส เช่น งานประถมศึกษาแห่งชาติ งานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน งานการศึกษาขั้นพื้นฐานสัทธิ การเรียนรู้ อย่างมีความสุข ฯลฯ
4. เผยแพร่ผลงานนักเรียน ผลงานครู ในส่วนของการเผยแพร่ผลงานนักเรียนจะจัดในระดับห้องเรียน ตามสาระการเรียนรู้แต่ละวิชาและแสดงร่วมกันระดับโรงเรียนหรือระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอในโอกาสรับวิชาการ ร่วมกับการเผยแพร่ผลงานของครูด้วย เพื่อพิจารณา

1.2	นางวิไล ไกรตาส	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูดีเด่นการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา
1.3	นางเสาวภา พลรัฐนาสิทธิ	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูดีเด่นครูสอนคณิตศาสตร์ดีเด่น
1.4	นายสมพงษ์ จินา		ผู้อำนวยการผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น
1.5	นางโสภา พัดศรีเรือง	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำวิทยาศาสตร์
1.6	นางยมโดย ศรีศักดิ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำคณิตศาสตร์
1.7	นางบุญเกื้อ อรัญทิพย์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำสังคมศึกษา
1.8	นางอารณทิพย์ ชำนาญกิจ	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำการงานพื้นฐานอาชีพ
1.9	นางนิพภรณ์ อินทรสุวรรณ	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำภาษาอังกฤษ
2.	โรงเรียนวัดทางพูน	มีครูดีเด่นและครูแกนนำ จำนวน 8 ท่าน ดังนี้	
2.1	นางกุหลาบ จุฬิรัชนิกร	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูดีเด่นด้านสุขภาพอนามัย
2.2	นางอารณ รอดเหลี่ยม	อาจารย์ 1 ระดับ 5	ครูดีเด่นด้านงานอาชีพ
2.3	นายสุธีรพล มีสุนทร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ	ครูดีเด่นด้านวิทยาศาสตร์ ครูแกนนำด้านวิทยาศาสตร์
2.4	นายโอภาส ทองอุ่น	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำด้านการงานพื้นฐานอาชีพ
2.5	นางแววตา ทองอุ่น	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำด้านภาษาไทย
2.6	นางจรรยา เดชสุรางค์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำด้านคอมพิวเตอร์
2.7	นายณรงค์ วิชัยดิษฐ์	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำ ด้านสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2.8	นางสุปราณี ไชยสุวรรณ	อาจารย์ 2 ระดับ 7	ครูแกนนำด้านจริยะศึกษา

นอกจากนั้น ยังได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการนิเทศตามความต้องการของครู เช่น การส่งเสริมการจัดและการใช้ห้องปฏิบัติการตามหลักสูตร การจัดห้องสมุดวิชาชีพ และการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นต้น และในบางครั้งผู้บริหารยังได้ปฏิบัติ เป็นตัวอย่างในเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมให้มีการทดลองแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยใช้การชวนให้คิด ชวนให้ทำ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ได้ผลมาก รวมทั้งเทคนิคเสนอสิ่งที่ควรสนใจ แนะนำวิธีแก้ปัญหาแล้ว เผยแพร่วิธีการช่วยแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือในปัญหาที่เกี่ยวกับตัวของครู

ในส่วนของโรงเรียนวัดทางพูน ได้เพิ่มการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยวางแผนกิจกรรมที่กำหนดในแผนเป็นกิจกรรมเสริมความรู้ความสามารถของครู ที่มีความเหมาะสมตามรายวิชาดังนี้

1. การเชื่อมห้องเรียนแบบหมุนเวียน โดยผู้อำนวยการ และมอบหมายผู้ช่วยผู้อำนวยการ กรณีผู้อำนวยการไม่อยู่ วันละ 1 ครั้ง ในทุกห้องเรียน
2. การจัดระบบการสอนแบบรายชั้น สายอนุบาล ประกอบด้วย ประถมปลาย และสายมัธยม
3. การจัดระบบการสอนเสริม 2 ระยะ คือ ในเวลาเรียน-นอกเวลาเรียน ในเวลาเรียนตามความเหมาะสมและเวลาที่ขงวัน
4. กิจกรรมเรียนรู้เน้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ดำเนินการในลักษณะกลุ่มสนใจ กิจกรรมชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น
5. กิจกรรมการเรียนรู้สู่หลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้
 - 5.1 ศึกษาผู้เรียนรายบุคคล
 - 5.2 เตรียมการสอน
 - 5.3 การสอนแบบบูรณาการ
 - 5.4 การจัดหา จัดเตรียม ผลิตสื่อ

สำหรับโรงเรียนวัดท่ายาง ได้กำหนดปฏิทินการนิเทศและกำหนดกิจกรรมหรือเรื่องที่นิเทศเป็นเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนในชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1. แผนการเรียนรู้ มีกิจกรรมตามโครงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษา คือ กิจกรรมส่งเสริมยอดนักอ่านภาษาไทยวันละคำ คิดเลขเร็ว แข่งขันทักษะทางวิชาการ เล่าเรื่องจากภาพ (อนุบาล) เล่านิทาน (ป.1) แสดงบทบาทสมมติ (ป.2) นิทานประกอบท่าทาง (ป.3) อ่านทำนองเสนาะ (ป.4-ป.5) โต้วาทิ (ป.5) เขียนตามคำบอก (ป.2-ป.5) เพลงพื้นบ้าน (ป.6) เขียนบทร้อยกรอง (ป.6) สอนซ่อมเสริม โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินกิจกรรมและผู้ปฏิบัติ ปรากฏตามปฏิทินปฏิบัติงาน โครงการจัดกิจกรรมพัฒนาการศึกษา (การนิเทศภายใน) ในภาคผนวก
2. การตกแต่งห้องเรียน 20 รายการ สรุปผลการสอบอยู่ในระดับดี และดีมาก ตามแบบสรุปที่นำเสนอขึ้นตอนการประเมินผล
3. การจัดทำเอกสารธุรการชั้น อยู่ในระดับดีและดีมาก
4. การบันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
5. การจัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

6. การดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน การดำเนินงานดังกล่าวได้บันทึกงาน
นิเทศฯ ดังตัวอย่างที่ประกอบพอสังเขปดังนี้

ลำดับ ที่	สถานที่และงานนิเทศ	ความเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้นิเทศ	การดำเนินการของ ผู้รับการนิเทศ
1	1.ระดับก่อนประถม 2.ระดับประถม ป.1-2 3.ครูประจำวิชา การดำเนินงานตาม เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน	วันนี้คณะกรรมการการนิเทศภายใน โรงเรียนได้ดำเนินการออกติดตามผลนิเทศ ตามคำสั่งโรงเรียน ในเรื่องเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน ในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับ ประถมศึกษา ป.1-2 และครูประจำวิชา ป.1-2 จากการสังเกตผู้ได้รับการนิเทศได้ ดำเนินการไปตามขั้นตอนและทุกคนมี ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ได้ แนะนำเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอน บูรณาการให้เข้ากับชุมชน แหล่งความรู้ให้ ชุมชน และทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี (ลงชื่อ) สมพงษ์ จินา (นายสมพงษ์ จินา) (ลงชื่อ) จิราพร หลวงนาก (นางจิราพร หลวงนาก) (ลงชื่อ) บุญเกื้อ อรัญทิพย์ (นางบุญเกื้อ อรัญทิพย์) 16 ส.ค. 43	รับทราบ ได้ดำเนินการตาม คำแนะนำ ลายมือชื่อ

ลำดับ ที่	สถานที่และงานนิเทศ	ความเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้นิเทศ	การดำเนินการของ ผู้รับการนิเทศ
2	โรงเรียนวัดท่ายาง ห้องเรียน ป. 5-6 - การประเมินผลตาม เกณฑ์ที่โรงเรียน กำหนดและการออก แบบการเรียนรู้เพื่อนำ โรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน ตามแนวโรงเรียน ปฏิรูปการศึกษา	วันนี้ข้าพเจ้าพร้อมด้วยนางโสภา พัดศรีเรือง นางสุพัศตรา ฐานะกาญจน์ ได้ออกติดตามผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนดและการออก แบบการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานของ โรงเรียนเพื่อนำโรงเรียนสู่มาตรฐานตาม แนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ขอชื่นชมที่ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานและพัฒนา ตนเองการดำเนินการอยู่ในเกณฑ์ดี และนำ พอใจมาก ข้อเสนอแนะ * การจัดทำแผนการเรียนรู้ ควร เขียนในรูปของการบูรณาการ และมีภาค ผนวกใบงานประกอบ * ควรนำเสนอเพื่อผู้บริหารอนุญาต ให้ใช้ต่อไป (ลงชื่อ) อภรณ์ ชิมกลาง (นางอภรณ์ ชิมกลาง) (ลงชื่อ) สุพัศตรา ฐานะกาญจน์ (นางสุพัศตรา ฐานะกาญจน์) (ลงชื่อ) โสภา พัดศรีเรือง (นางโสภา พัดศรีเรือง) 23 มี.ย. 43	ทราบ จะดำเนินการ ตามข้อเสนอแนะ ลายมือชื่อ

ลำดับ ที่	สถานที่และงานนิเทศ	ความเห็นและข้อเสนอแนะ ของผู้นิเทศ	การดำเนินการของ ผู้รับการนิเทศ
		1. ติดตามผลตามข้อเสนอแนะ 2. ขอให้คณะกรรมการฯ กำหนดแนวทาง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3. คราวต่อไปนิเทศ 14 ก.ค. 43	

จากแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้นำนโยบายการนิเทศภายในมาใช้ และร่วมกันปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีกระบวนการนิเทศภายในและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่การประเมินปัญหาและความต้องการในการนิเทศมีการวางแผนการนิเทศ และดำเนินงานการนิเทศตามแผน มีการสนับสนุนพัฒนาบุคลากรในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ กำหนดขอบเขตงานนิเทศ กิจกรรมการนิเทศตลอดเทคนิคการนิเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศนำมาใช้ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว บุคลากรทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ มีความตระหนักในหน้าที่ พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยกัน ทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย มีความเข้าใจต่อกัน ลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กรได้เป็นอย่างดี และจากผลการดำเนินงานดังกล่าวได้พัฒนาคุณภาพศึกษาเป็นที่ยอมรับ ได้มีคณะครูจากโรงเรียนต่าง ๆ เดินทางมาทัศนศึกษา และศึกษาดูงานด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนี้ (โรงเรียนวัดทางพูน 2543 : 62)

- 17 สิงหาคม 2543 คณะครูจากโรงเรียนวัดควนเกย สำนักงานประถมศึกษาอำเภอ
ร้อนพิบูลย์
- 29 กันยายน 2543 คณะครูจากโรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานประถมศึกษา
อำเภอชะอวด
- 6 ตุลาคม 2543 คณะครูจากโรงเรียนวัดควนไส สำนักงานประถมศึกษา
อำเภอชะอวด
- 8 ธันวาคม 2543 คณะครูจากโรงเรียนวัดถ้ำใหญ่ สำนักงานประถมศึกษา
อำเภอทุ่งสง
- 14 ธันวาคม 2543 คณะครูจากโรงเรียนบ้านสามัคคีธรรม สำนักงานประถมศึกษา
อำเภอทุ่งสง

- 22 มกราคม 2544 คณะครูจากโรงเรียนวัดหัวค่าย สำนักงานประถมศึกษา
อำเภอหัวไทร
- 26 มกราคม 2544 คณะครูจากโรงเรียนบ้านกลางพระพุทธรบาท สำนักงานประถมศึกษา
ศึกษาอำเภอเชียรใหญ่
- 2 เมษายน 2544 คณะครูจากกลุ่มโรงเรียนบ้านทุ่งไม้ไผ่ สำนักงานประถมศึกษา
อำเภอชะอวด

ซึ่งบุคคลที่เยี่ยม ได้ลงสมุดเยี่ยมของโรงเรียน เสนอเป็นตัวอย่างดังนี้

วันเดือนปี ที่เยี่ยม	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจเยี่ยม ลงชื่อและตำแหน่ง	หมายเหตุ
16 สิงหาคม 2542	<p>วันนี้พร้อมด้วยคณะผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอบ้านตาขุน ได้มาศึกษาดูงานการจัดการ ศึกษาตามขอบข่ายงาน 6 งาน การนิเทศภายใน และ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนนี้</p> <p>ได้รับฟังบรรยายสรุป ศึกษาดูงานได้รับความ รู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีศึกษานิเทศก์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้อย่างแท้จริง</p> <p>ขอขอบคุณผู้บริหาร และคณะครูอาจารย์ทุก ท่านที่อำนวยความสะดวกอย่างดียิ่ง</p> <p>(ลงชื่อ) เชาว วัฒนธีรวงูร (นายเชวง วัฒนธีรวงูร) หัวหน้าประถมศึกษาอำเภอตาขุน สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี</p>	

วันเดือน ปี ที่เยี่ยม	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจเยี่ยม ลงชื่อและตำแหน่ง	หมายเหตุ
15 ธันวาคม 2542	<p>วันนี้ข้าพเจ้าพร้อมด้วยคณะครู โรงเรียนวัดสระไทร จำนวน 8 คน ได้มาศึกษาดูงานอนามัยโรงเรียนจุด จุดเน้นการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพนักเรียน เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่โรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป</p> <p>ขอชื่นชมโรงเรียนนี้ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นอันมากในทุก ๆ ด้าน เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้ในทุก ๆ เรื่อง และขอขอบคุณท่าน ผู้อำนวยการและคณะครูผู้รับผิดชอบ ที่ให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกทำให้การศึกษาดูงานครั้งนี้ ดำเนินไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายทุกประการ</p> <p>(ลงชื่อ) มนตรี โยธารักษ์ (นายมนตรี โยธารักษ์) ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสระไทร</p>	
22 กุมภาพันธ์ 2543	<p>วันนี้ข้าพเจ้าและคณะครู โรงเรียนตำราวจตระเวนชายแดนบ้านท่าข้าม ได้ร่วมกันมาศึกษา ดูงานจากโรงเรียนนี้ เพื่อนำแนวคิดและวิธีการของการจัดการศึกษา ไปพัฒนางานของโรงเรียนต่อไป ซึ่งจากการศึกษาและดูงานเป็นที่เรียบร้อย คณะครูทุกคนตระหนักถึงคุณค่าที่ได้มาในวันนี้เป็นอย่างยิ่ง</p> <p>จึงขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนและคุณครูทุกท่านที่ได้ให้โอกาสและคำแนะนำต่าง ๆ แก่คณะครู โรงเรียนตำราวจตระเวนชายแดนบ้านท่าข้าม</p>	

วันเดือน ปี ที่เยี่ยม	ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจเยี่ยม ลงชื่อและตำแหน่ง	หมายเหตุ
	<p>เป็นอย่างดี และขอขอบคุณการต้อนรับในวันนี้เป็นอย่างมากไว้ ณ โอกาสนี้</p> <p>(ลงชื่อ) อรุณ พงศ์เพ็ชร (นายอรุณ พงศ์เพ็ชร) ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านท่าข้าม</p>	
8 ธันวาคม 2543	<p>วันนี้ข้าพเจ้าพร้อมด้วยคณะครูอาจารย์โรงเรียนวัดต้าใหญ่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุ่งสง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มาศึกษาดูงานของโรงเรียนวัดทางพูนซึ่งเห็นว่าเป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับแนวหน้าตลอดทั้งทางด้านงานวิชาการและงานสนับสนุนทั้งหมด ซึ่งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี</p> <p>ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนและครูอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย</p> <p>(ลงชื่อ) นราวุธ สุจิตะพันธุ์ (นายนราวุธ สุจิตะพันธุ์) อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดต้าใหญ่</p>	

5. การติดตามประเมินผลการนิเทศภายใน

5.1 วัตถุประสงค์และหลักการประเมินผลการนิเทศภายใน

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์บุคลากรของโรงเรียนวัดท่ายางและโรงเรียนวัดทางพูน พบว่า โรงเรียนมีมาตรฐานการดำเนินงานตามมาตรฐานที่ 5 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ มีการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศของโรงเรียน คือ โรงเรียนมีการกำหนดแผนการประเมินผลการนิเทศภายใน เครื่องมือประเมินผลครอบคลุมประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. สิ่งที่จะประเมิน โรงเรียนทั้งสองได้กำหนดสิ่งที่จะประเมิน คือ ครู องค์กรประกอบที่จะประเมิน คือ ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและเจตคติที่มีต่อวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจทั้ง 6 งาน ตลอดจนกิจกรรมเสริมกิจกรรมตามแผนงานโครงการที่รับผิดชอบ โดยกำหนดสภาพความสำเร็จและเกณฑ์การประเมิน

2. วิธีการประเมินผล โรงเรียนได้กำหนดแหล่งข้อมูล วิธีการประเมิน เริ่มตั้งแต่ตัวครู นักเรียน เอกสารการปฏิบัติงานของครู ผลงานของนักเรียน ประการสำคัญได้พิจารณาจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายของกิจกรรมการนิเทศที่ตั้งไว้ วิธีการประเมิน ได้แก่ การสังเกต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบผลงานนักเรียน กำกับติดตามผลการปฏิบัติงานตามภารกิจ แบบสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน แบบรายงานโครงการ

3. เครื่องมือการประเมินผล พบว่า โรงเรียนทั้งสองใช้เครื่องมือในการประเมินผล การนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการสังเกต แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร แบบตรวจสอบผลงาน แบบสอบถามด้วยการสัมภาษณ์ และบันทึกผลเพื่อหาข้อสรุปอีกครั้ง การรายงาน การตรวจสอบผลงานภาคปฏิบัติ เช่น ให้ครูทำอุปกรณ์การสอน การจัดทำเอกสาร ผลงานหนังสือต่าง ๆ โดยกำหนดระดับคะแนน ดีเด่น ดี พอใช้ นอกจากนั้นได้ใช้หลักการประชุมปรึกษาหารือและทบทวนการปฏิบัติงาน ประเมินโดยให้ผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานได้แสดงการปฏิบัติงานของตนว่าได้ผลมากน้อยแค่ไหน มีปัญหาอะไร

4. ระยะเวลาในการประเมินผล โรงเรียนได้ถือปฏิบัติว่าการประเมินผลต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมและกิจกรรมบางอย่างต้องประเมินเป็นระยะ ๆ และรายภาคเรียน เช่น กิจกรรมการเรียนการสอน หรือประเมินหลังจากเสร็จสิ้นตามแผนกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการเฉพาะอย่าง

ในส่วน of โรงเรียนวัดทางพูน ได้กำหนดให้บุคลากรทุกคนรายงานการประเมินผลงานของตนเองเป็นรายภาคเรียน นอกเหนือจากการดำเนินงานตามที่กล่าวมาแล้วด้วย และได้มีการ

เตรียมการในการประเมิน เช่น ทำเครื่องมือประเมินผล ประชุมชี้แจงบุคลากรให้ทราบ แผนการประเมินผลและวัตถุประสงค์ของการประเมิน และได้จัดทำรายงานผลการประเมินที่ครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้ คือ

1. ผลการปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศ ทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทั้งสองได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ มีการพัฒนาในทุกด้าน มีผลงานดีเด่นในระดับต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะผู้บริหาร ตัวครู และนักเรียนตลอดกิจกรรม โครงการสำคัญต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ตามที่ได้เสนอรายงานและข้อมูลการมาเยี่ยมชมไว้ข้างต้นแล้ว
 2. ความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู จากศึกษาเอกสารสัมภาษณ์พบว่าความสามารถในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู โรงเรียนทั้งสองได้พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนเป็นน่าพอใจ คือ วิชาภาษาไทย ร้อยละ 70.34 (วัดทางพูน) ร้อยละ 77.17 (วัดท่ายาง) คณิตศาสตร์ ร้อยละ 71.57 (วัดทางพูน) ร้อยละ 75.83 (วัดท่ายาง) (โรงเรียนวัดทางพูน 2543 : 53, โรงเรียนวัดท่ายาง 2543 : 14) นอกจากนี้ นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้โดยการร่วมกิจกรรมทางวิชาการชนะเลิศ ในระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ตามที่ได้เสนอรายงานข้างต้น
 3. ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน โรงเรียนทั้งสองมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามภารกิจ ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงาน เห็นได้จากเป็นโรงเรียนต้นแบบในการศึกษาดูงานของผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ในการเลื่อนตำแหน่งอาจารย์ใหญ่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ โรงเรียนนำร่องการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และโรงเรียนยังประสบผลสำเร็จในด้านโครงการนโยบายที่สำคัญหลายโครงการตามที่ได้เสนอข้างต้น
 4. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียน บุคลากรครูมีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในอยู่ในระดับดีถึงดีมาก
 5. การรายงานผลการประเมินให้หน่วยงานทราบตามรายละเอียดกำหนด
- จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่าในส่วนของการรายงานผลประเมินผลให้หน่วยงานทราบ โรงเรียนทั้งสองมีการรายงานผลการประเมินเป็นระยะ ๆ และรายงานรายภาคเรียนในส่วนของการดำเนินงานนิเทศภายในและรายงานประจำปี ในลักษณะการรายงานผลประเมินผล โดยภาพรวมของการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

5.2 วิธีการและเครื่องมือการติดตามประเมินผล

จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนวัดท่ายาง และวัดทางพูน พบว่า โรงเรียนได้นำวิธีการและเครื่องมือการติดตามผลประเมินผลการนิเทศของ นิพนธ์ กิनावงศ์ (2523 : 144-147) มาปรับใช้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการดำเนินงานและกิจกรรมการนิเทศภายใน การดำเนินการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมวิธีการที่โรงเรียนทั้งสองแห่งใช้ในการประเมิน ได้แก่ การสังเกต แบบสำรวจ แบบสอบถาม และการรายงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และตามโอกาสที่เหมาะสม ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทางโรงเรียนดำเนินการและได้รับผลสำเร็จในส่วนการติดตามประเมินผล คือ ใช้การประชุมชี้แจง การให้คำปรึกษาและนิเทศติดตามผลโดยใช้เอกสารสรุปแจ้งให้บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายทราบผลการประเมินเป็นหัวใจสำคัญอีกประการหนึ่ง

สำหรับโรงเรียนวัดทางพูน การติดตามผลประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้ดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้ว และมีสรุปผลการนิเทศเป็นสายชั้น ในปีการศึกษา 2543 อยู่ในระดับดีถึงดีมากในทุกประเด็นดังนี้ แยกเป็นรายละเอียดสรุปผลการประเมินดังนี้ (โรงเรียนวัดทางพูน 2543 : หน้า 18)

1. การวางแผนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร อยู่ในระดับดี
2. การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนคิด อยู่ในระดับดี
3. สังเกต วิเคราะห์ อยู่ในระดับดี
4. การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับดี
5. การจัดการเรียนการสอนโดยเชื่อมโยงกับชุมชน อยู่ในระดับดี
6. การจัดการเรียนการสอนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับดีมาก
7. จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก
8. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับดีมาก
9. จัดอบรมนักเรียน มีการทอ่งสูตรคุณ อยู่ในระดับดีมาก

สำหรับโรงเรียนวัดท่ายาง พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการนิเทศภายในอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสถานภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ

- 1.1 ศึกษาวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีมาก
- 1.2 สำรวจและประเมินผลด้านความต้องการของครู อยู่ในระดับดีมาก

1.3 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา อยู่ในขั้นดีมาก

1.4 จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับดี

ขั้นที่ 2 การวางแผน

2.1 กำหนดกิจกรรม อยู่ในระดับดีมาก

2.2 การเขียนโครงการ อยู่ในระดับดีมาก

2.3 กำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรม อยู่ในระดับดีมาก

2.4 การจัดทำปฏิทินผู้รับผิดชอบการนิเทศภายใน อยู่ในระดับดีมาก

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน

3.1 ดำเนินงานตามโครงการ อยู่ในระดับดี

3.2 การกำกับติดตาม อยู่ในระดับดี

3.3 การประเมินผลโครงการ อยู่ในระดับดี

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

4.1 การประเมินกระบวนการ อยู่ในระดับดี

4.2 การประเมินกิจกรรม/ปัจจัย อยู่ในระดับดี

4.3 การประเมินผลโครงการ อยู่ในระดับดี

นอกจากนี้โรงเรียนวัดท่ายาง ได้ดำเนินการจัดทำเครื่องมือการนิเทศภายในลักษณะ การตรวจเยี่ยมห้อง มีรายละเอียดโดยภาพรวมสรุปดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพการจัดห้องเรียน

1.1 การจัดระบบความสะอาด อยู่ในระดับดี

1.2 สัญลักษณ์ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับดีมาก

1.3 ป้ายชั้น อยู่ในระดับดีมาก

1.4 ป้ายชื่อครูประจำชั้น อยู่ในระดับดีมาก

1.5 ป้ายชื่อสมาชิกห้อง (นักเรียน) อยู่ในระดับดีมาก

1.6 สถิติการมาเรียนประจำวัน อยู่ในระดับดีมาก

1.7 แผนภูมิแสดงเป้าหมายของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ อยู่ในระดับดี

1.8 ป้ายภาษาไทยวันละคำ อยู่ในระดับดี

1.9 ปฏิทินเวรทำความสะอาด อยู่ในระดับดี

1.10 ปฏิทินการปฏิบัติงานของครูประจำชั้น อยู่ในระดับดีมาก

1.11 ป้ายแสดงผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก

1.12 มุมหนังสือ มุมวิชาการ มุมสื่อ อยู่ในระดับดีมาก

- 1.13 ป้ายนิเทศ อยู่ในระดับดีมาก
- 1.14 ที่เก็บอุปกรณ์ภายในห้องเรียน อยู่ในระดับดีมาก
- 1.15 ตารางเรียน/ตารางสอน อยู่ในระดับดีมาก
- 1.16 มุมส่งเสริมอนามัย/แก้วน้ำดื่ม อยู่ในระดับดีมาก
- 1.17 โต๊ะ/สถานที่ส่งงาน อยู่ในระดับดีมาก
- 1.18 แผนที่ประเทศไทยหรือแผนที่อื่น ๆ อยู่ในระดับดีมาก
- 1.19 ข้อตกลง คติพจน์ คำขวัญ อยู่ในระดับดีมาก
- 1.20 โต๊ะครู/ที่วางของ/ที่วางเอกสารการสอน อยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 2 เอกสารธุรการชั้น

- 2.1 ป.01 อยู่ในระดับดีมาก
- 2.2 ป.02 อยู่ในระดับดีมาก
- 2.3 ป.03 อยู่ในระดับดีมาก
- 2.4 บัตรสุขภาพ อยู่ในระดับดีมาก
- 2.5 ทะเบียนสะสม อยู่ในระดับดีมาก
- 2.6 บันทึกรายการสอน/แผนการสอน อยู่ในระดับดีมาก
- 2.7 หลักฐานการจัดจุดประสงค์ อยู่ในระดับดีมาก
- 2.8 บันทึกรายการสอนซ่อมเสริม อยู่ในระดับดีมาก
- 2.9 แบบศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับดี
- 2.10 สมุดนิเทศประจำตัว/ประจำห้อง อยู่ในระดับดี

นอกจากนี้ โรงเรียนวัดทางพูนได้ใช้หลักการติดตามประเมินผลการนิเทศภายในควบคู่กับการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามภารกิจอื่นของบุคลากร เน้นให้บุคลากรทุกคนฝึกทักษะการเขียน การเสนอรายงานในรูปการเสนอผลงานทางวิชาการ ในผลการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งทุกคนนำเสนอสาระผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง อาจเป็นคนละหนึ่งหรือหลายฉบับตามแต่ภาระงานในความรับผิดชอบของแต่ละคน ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือและวิธีการติดตามผลประเมินผลที่ชัดเจน มีสาระครอบคลุมการติดตามผลประเมินผลการนิเทศภายในได้ครบทุกสาระ ทุกงาน ทุกกิจกรรม และตรงตามเป้าหมายการติดตามผลประเมินผลการนิเทศภายในและติดตามผลประเมินผลการกิจอื่น ๆ อีกด้วย (โรงเรียนวัดทางพูน ปี 2543, 2544 : 1-70)

ผลการดำเนินงาน โครงการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน เกิดการพัฒนาในทุกด้าน ไม่ว่าด้านคุณภาพการเรียนของ

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นตามที่นำเสนอไว้แล้ว นักเรียนรู้จักคิด รู้จักสังเกต รู้จักวิเคราะห์ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และนักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถขณะเลิกการแข่งขันทักษะทางวิชาการจำนวนหลายรายการติดต่อกันทุกปี

และในด้านการพัฒนาครู ครูได้รับการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความสามารถทั้งในระบบงานตามภารกิจได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง และยังได้รับการพัฒนาทักษะวิชาชีพไปสู่การเป็นครูดีเด่น ครูแกนนำ ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 17 รายตามที่นำเสนอไว้ข้างต้น

นอกจากที่โรงเรียนทั้งสองได้รับการยอมรับและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนประสบผลสำเร็จหลายโครงการและหลายกิจกรรมเป็นต้นว่า โรงเรียนต้นแบบในการศึกษาดูงานของผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงในการเลื่อนตำแหน่งจากอาจารย์ใหญ่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอ โรงเรียนโครงการพระราชปณิธานโดยดีเด่น โรงเรียนจัดกิจกรรมสุขภาพอนามัยดีเด่น โรงเรียนนำร่องการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาสภาพแวดล้อม โรงเรียนโครงการโรงเรียนสีขาว โรงเรียนต้นแบบในการจัดกิจกรรมโครงการพระราชดำริ เป็นต้น และผู้บริหารโรงเรียน ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้บริหารดีเด่นของอำเภอและจังหวัด คัดเลือกเป็นครูเกียรติยศ สาขาการบริหารจัดการของจังหวัด และลำดับที่ 3 ของประเทศ ได้รับเครื่องหมายครูสุคติ ประจำปี 2543 สถาบันพัฒนาการบริหารแห่งประเทศไทย มอบโล่ประกาศเกียรติยศแก่ผู้บริหารประจำปี 2543 ดังรายละเอียดที่นำเสนอตอนต้น

จากคุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนประสบความสำเร็จได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ได้เดินทางมาศึกษาดูงาน ชื่นชมจำนวนมาก และติดต่อตลอดมาดังตัวอย่างการบันทึกการศึกษาดูงานพอสังเขปข้างต้น

6. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการนิเทศภายใน

การปฏิบัติงานทุกอย่างย่อมมีปัญหาและอุปสรรค ไม่มีงานใดที่จะประสบความสำเร็จสมบูรณ์แบบแม้ว่าโรงเรียนจะมีการดำเนินงานจะได้ผลดี เป็นที่ยอมรับมีแผนการทำงาน โดยยึดนโยบายและมีกระบวนการในการทำงาน มีการกำกับติดตามผลที่เป็นระบบและต่อเนื่อง แล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ อยู่บ้าง เช่น การขาดงบประมาณที่สนับสนุนที่เพียงพอ ความจำกัดของบุคลากร ความไม่ชัดเจนในนโยบายของหน่วยเหนือ บุคลากร

บางส่วนขาดความตระหนัก ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการนิเทศบุคลากรมีภาระอื่น ๆ มากโดยเฉพาะงานนโยบายที่เร่งด่วนต้องแบ่งเวลามาดำเนินงานอื่น ทำให้การนิเทศภายในบางครั้งขาดการต่อเนื่อง และจริงจังไม่ได้ ต้องหันมาสนใจและให้ความสำคัญกับงานนโยบายที่ต้องปฏิบัติเร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็นงานด้านข้อมูลที่ต้องนำส่งหน่วยเหนืองานงบประมาณและการจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ นอกจากนี้ในส่วนของโรงเรียนวัดทางพูน โรงเรียนและบุคลากรครูมี ภาระงานต้องรับผิดชอบการบริหารจัดการองค์กรมากกว่า 1 พื้นที่ เนื่องจากมีโรงเรียนสาขาต้องดูแลอีก 1 โรงเรียนอีกด้วย จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนวัดท่ายางและวัดทางพูนมีปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการนิเทศภายในลักษณะใกล้เคียงกันสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการจัดองค์กรการนิเทศภายใน แม้จะมีการจัดวางรูปแบบและกำหนดองค์การนิเทศภายในที่ค่อนข้างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการได้สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคด้านความจำกัดบุคลากร บุคลากรมีภาระงานอื่น ๆ หรืองาน เร่งด่วนต้องปฏิบัติ บุคลากรบางคนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายใน ที่ชัดเจนถูกต้อง ในส่วนของโรงเรียนวัดทางพูนต้องรับผิดชอบโรงเรียนสาขา และบุคลากร ในส่วนดังกล่าวมีไม่เพียงพอ ต้องแก้ไขปัญหาโดยกำหนดภาระงานของโรงเรียนสาขา ครู 1 คน ต่อ 2 ชั้นเรียน และใช้บทเรียนสำเร็จรูปในการแก้ไขปัญหาค้นหาในการจัดการเรียนการสอนและด้านการปฏิบัติงานอื่น ๆ การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการนิเทศต้องใช้บุคลากรจากโรงเรียนแม่ดูแลด้วย และใช้เอกสารในการสื่อสารในการประสานงานการนิเทศควบคู่ไปด้วย

2. ด้านกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนทั้งสองดำเนินการได้ดีแต่ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ด้านบุคลากรมีบุคลากรจำกัด ทุกคนมีภารกิจมาก บางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความตระหนักในเรื่องการนิเทศ ขั้นตอนการดำเนินงานด้านกระบวนการนิเทศจัดได้ไม่ค่อยครอบคลุมในบางครั้ง ไม่เป็นไปตามปฏิทิน ทำให้กิจกรรมการนิเทศต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่อง แม้ว่าทางโรงเรียนจะได้มีการประชุมชี้แจง ให้ศึกษาเอกสาร และจัดส่งเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนาแล้วก็ตาม

2.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในบางครั้ง เช่น กิจกรรมการบรรยาย โดยใช้สื่อประกอบ เช่น สไลด์ แผ่นใส ภาพ อุปกรณ์ชำระ และอุปกรณ์ไม่สะดวกไม่เหมาะสมแก่การใช้งาน .

2.3 ด้านงบประมาณ โรงเรียนทั้งสองไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานนิเทศภายในเป็นการเฉพาะ ไม่มีงบประมาณในการจัดกิจกรรมสนับสนุนที่เพียงพอ และการจัดนิทรรศการเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ไม่สามารถดำเนินการเฉพาะเรื่องได้ จะทำได้เฉพาะกรณีการ

แสดงผลงานทางวิชาการของหน่วยงานเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีความจำกัด ในเรื่องเวลา
งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร เป็นต้น -

3. การติดตามผลประเมินผลการนิเทศภายใน โรงเรียนทั้งสองมีปัญหาอุปสรรคในการติดตามผลประเมินผล ในหลายด้านกล่าวคือ

3.1 ด้านบุคลากร มีความจำกัด มีงานมากไม่มีเวลา การติดตามผลไม่ค่อยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักการสรุปผลการนิเทศเป็นหลัก และให้บุคลากรและผู้รับผิดชอบรายงานกิจกรรม โครงการและเสนอผลการปฏิบัติงานในภาระความรับผิดชอบทุกครั้งที่ดำเนินการเสร็จและทุกภาคเรียนเป็นรายบุคคลประกอบด้วย

3.2 ด้านงบประมาณ ขาดงบประมาณในการจัดทำเครื่องมือในการติดตามผลประเมินผลที่เหมาะสม

นอกจากนี้โรงเรียนยังไม่สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่จะช่วยให้กิจกรรมหรือเทคนิคการนิเทศภายในน่าสนใจ และมีประสิทธิภาพในอันที่จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาตนเองและพัฒนาระบบงานอย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ เพราะข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่มีราคาค่อนข้างสูง ความรู้ความเข้าใจและทักษะการใช้ของบุคลากรน้อย เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต เครื่องโสตทัศนอุปกรณ์ วัสดุสื่อต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โรงเรียนดำเนินงานโครงการนิเทศภายในได้ผลประสพผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ แต่ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่พอสมควร ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดองค์กร ด้านกระบวนการนิเทศภายใน และด้านการติดตามผลประเมินการนิเทศภายใน ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอไม่เอื้ออำนวย อย่างไรก็ตามโรงเรียนทั้งสองแห่งได้ใช้ความพยายามในการแก้ไขปัญหามาการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่อยู่บนความจำกัดของทรัพยากรคือ ใช้หลักการมีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำ หลักพลังกลุ่ม ทีมงานที่ทุกฝ่ายทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางลงมือปฏิบัติ ร่วมปรึกษาหารือ ติดตามผลประเมินผลให้คำยกย่องชมเชย ทุกกิจกรรม การดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน โครงการนิเทศภายในทราบว่า ยังมีบุคลากรจำนวนหนึ่งไม่เห็นประโยชน์ ไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจการนิเทศภายในเท่าที่ควร เช่น ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์การนิเทศ นิเทศแล้วได้อะไรและการนิเทศคือ อะไรที่สำคัญยิ่งก็ คือ บุคลากรบางส่วนยังเข้าใจว่าการนิเทศ คือ การคอยจับผิด เกิดความเครียดและกังวล และไม่เห็นประโยชน์ของการนิเทศที่แท้จริง แต่เมื่อคณะกรรมการผู้รับผิดชอบและ ทุกคนทุกฝ่ายใช้หลักการทำงานแบบร่วมคิดร่วมทำ สร้างทีมงานที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

ทำให้ทุกคนทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจ ร่วมทำงานอย่างมีเป้าหมาย เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีความเป็น
เอกภาพ ในการร่วมปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียน พัฒนาตนเองและพัฒนางาน
ในหน้าที่ให้ได้มาตรฐานที่หน่วยเหนือกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

